

Festa o Bonda?

Els Darrers Dies i la Quaresma

Activitats per a Educació Primària

Una proposta per conèixer els orígens del Carnestoltes i els rituals que el conformen al tradicionari festiu de Mallorca. Una celebració de disbauxa col·lectiva que pren sentit en oposició al cicle que el segueix: la Quaresma.

Tradicionari de Mallorca

Basat en el calendari folklòric de Rafel Ginard

Des de Nadal fins a Carnestoltes —conegut popularment com Darrers Dies a Mallorca— transcorren, més o menys, set setmanes durant les quals tenen lloc tot un seguit de festivitats: Sant Honorat, Sant Antoni, Sant Sebastià, Santa Àgueda... Es tracta del cicle de les festes d'hivern, període en què predominen la música popular, la comicitat i la bullícia, així com l'excés de menjar i beure.

De Nadal a Carnestoltes, set setmanes desimboltes

Tradicionalment el Carnestoltes a Mallorca ha comprès un període més extens, en concret sis dies: des del Dijous Llarder fins al Dimarts de Carnaval; i amb una varietat de rituals col·lectius (balls de màscara, ximbombades, donar bro-ma...) que excedeix de les rues, l'acte de més ressò en la celebració actual.

La darrera de les festes del solstici d'hivern és hereva de tradicions primitives i festes de les antigues Grècia i Roma. Tradicionalment s'hi ha establert un clima de llibertat i permissivitat que ha propiciat el capgirament de l'ordre establert, les jerarquies, les dualitats que esquematitzen la societat... Com a resultat els Darrers Dies han estat l'espai temporal de catarsi i alliberació d'impulsos i emocions que garantiran l'equilibri de l'ordre la resta de l'any, però també reduiran temptacions durant la Quaresma, cicle oposat que en segueix.

Així doncs, durant els Darrers Dies s'intensificava l'ambient festiu, de disbauxa i humor que predominava en les festes d'hivern, tot esgotant el temps abans que entrés en vigor el període de Quaresma —conegut popularment com Corema a Mallorca. El cicle quaresmal es perllonga durant les set setmanes següents, durant les quals la tradició cristiana es prepara en cos i ànima per a l'arribada de Pasqua i per aquest motiu segueix estrictament una sèrie de prohibicions i regles que compensen la disbauxa de les setmanes anteriors. Ara bé, quin sentit i vigència té la Quaresma en la societat actual, cosmopolita i progressivament laica?

Per als cursos de 1r, 2n i 3r— 60 min

[1] El calendari festiu tradicional

Clima de llibertat, bauxa i bullici

Explicació de la festivitat a partir del pòster “Els Darrers Dies. Tradicionari de Mallorca”.

Ubicam la celebració de Carnestoltes en el calendari festiu tradicional i l'explicam en oposició al cicle que el segueix, la Quaresma. Coneixem els diferents rituals col·lectius i elements que conformen ambdues tradicions i descobrim les diferents maneres com s'han viscut i es viuen els dos períodes.

[2] Elements de la festa

Treball lèxic i gràfic per destriar quins són els elements que formen part de la celebració dels dos cicles oposats, a partir de **passatemps** (relació d'imatges i noms, cerca d'elements d'entre un conjunt, laberints...)

[3] Joc d'intrigues: l'alteritat i l'anonimat

Cream la nostra **màscara**. Aquest és un dels elements més importants de la celebració, no sols perquè completa la disfressa, sinó també perquè propicia l'anonimat i la impunitat dels actes còmics, satírics i esbojarrats característics dels Darrers Dies.

Per a aquesta activitat l'alumnat haurà de dur materials reciclables i/o reutilitzables: diaris, retalls de paper i cartolina, tubs de cartó, trossets de corda i tela que es puguin aprofitar, etc.

[4] La unió fa la festa

Recream un ritual col·lectiu que antigament era comú durant els Darrers Dies: els **balls de màscara**. En aquests actes es creava l'ambient propici per als jocs d'intriga, festeig i galanteig per això hom s'esforçava per ocultar-se sota la disfressa o bé, canviar el to de veu i altres trets que el poguessin identificar.

Aprendrem una de les versions del ball de l'Os,

Per als cursos de 4t, 5è i 6è — 60 min

[1] El calendari festiu tradicional

Clima de llibertat, bauxa i bullici

Explicació de la festivitat a partir del pòster “Els Darrers Dies. Tradicionari de Mallorca”.

Ubicam la celebració de Carnestoltes en el calendari festiu tradicional i l'explicam en oposició al cicle que el segueix, la Quaresma. Coneixem els diferents rituals col·lectius i elements que conformen ambdues tradicions i descobrim les diferents maneres com s'han viscut i es viuen els dos períodes.

[2] Elements de la festa

Treball lèxic i gràfic per destriar quins són els elements i els rituals col·lectius que formen part de la celebració dels dos cicles oposats, a partir de **passatemps** (relació d'imatges i noms, sopa de lletres, laberints...)

[3] Joc d'intrigues: l'alteritat i l'anonimat

Cream la nostra **màscara**. Aquest és un dels elements més importants de la celebració, no sols perquè completa la disfressa, sinó també perquè propicia l'anonimat i la impunitat dels actes còmics, satírics i esbojarrats característics dels Darrers Dies.

Per a aquesta activitat l'alumnat haurà de dur materials reciclables i/o reutilitzables: diaris, retalls de paper i cartolina, tubs de cartó, trossets de corda i tela que es puguin aprofitar, etc.

[4] La unió fa la festa

Els instruments i les cançons populars marcaven el període de les festes d'hivern, per això recrearem una **ximbombada**, una trobada en què hom fa sonar diferents instruments populars i estris: xorracs, ossos, ximbombes... S'hi coregen cançons i s'hi improvisen gloses.

Característiques de l'activitat i condicions de contractació

- L'activitat es pot dur a terme a l'aula o un espai alternatiu de característiques similars.
- L' enfocament està adreçat a l'alumnat d'Educació Primària amb adaptació dels continguts i les activitats per a cada cicle/curs.
- Cada centre educatiu pot sol·licitar un màxim de tres sessions de l'activitat. Les següents peticions del mateix centre entraran a formar part d'una llista d'espera per a possibles vacants o baixes
- Les activitats educatives de la FML són gratuïtes.
- Les sol·licituds es realitzen a través de la pàgina web www.mallorcaliteraria.cat
- Per a més informació escriviu-nos a educatives@mallorcaliteraria.cat

Requeriments

- Ordinador, pissarra digital o pantalla per a projecció i xarxa de connexió sense fils.
- Per fer el ball de màscara convindrà anar al pati o al gimnàs.
- El material indicat per fer el taller de màscara

